

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN PENTRU SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE

editat din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, Sibiu; „Ardeleana“, Orăștie; „Auraria“, Abrud; „Berzovia“, Jidovin; „Bihoreana“, Orade; „Bistrițana“, Bistrița; „Brădetul“, Orlat; „Cordiana“, Fofeldea; „Corvineana“, Hunedoara; „Crișana“, Brad; „Detunata“, Bucium; „Doina“, Câmpești; „Economul“, Cluj; „Făgețana“, Făget; „Fortuna“, Rodna-vechie; „Furnica“, Făgăraș; „Hațegana“, Hațeg; „Hondoleana“, Hondol; „Hunedoara“, Deva; „Iulia“, Alba-Iulia; „Lipovana“, Lipova; „Lugoșana“, Lugoș; „Lucașfărul“, Vêrșeș; „Cassa de păstrare“, Miercurea; „Mielul“, Poiana; „Munteana“, Ofenbaia; „Mureșana“, Reghin; „Mureșanul“, Radna; „Nădlăcana“, Nădlac; „Nera“, Bozovici; „Olteana“, Viștea-inf.; „Oraviceana“, Oravița; „Patria“, Blaj; „Plugarul“, Săcădate; „Racoșana“, Șeica-mare; „Sătmăreana“, Seini; „Sebeșana“, Sebeșul-săsesc; „Selăgeana“, Jibou; „Cassa de păstrare“, Seliște; „Sentinela“, Satul-nou; „Silvania“, Șimleu; „Someșana“, Deș; „Steaua“, Petrovoselo; „Timișana“, Timișoara; „Ulpiana“, Grădișce; „Victoria“, Arad; „Vlădeasa“, Huedin; „Zlăgnea“, Zlagna.

DIRECTOR: Dr. CORN. DIACONOVICH.

Anul II.

Sibiu, 10 Septembrie 1900.

Nr. 9.

Un nou tovarăș.

(La adunarea generală a „Asociațiunii“).

În același timp cu aparițiunea acestui număr al revistei noastre, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își ține adunarea generală la Băile Herculane.

Scopurile mărețe, urmărite de vechea noastră „Asociațiune“ și viul interes ce i-se păstrează în toate păturile poporului nostru, ar justifica în destul, ca în zilele serbătorii culturale ce se petrece acum în romantica vale a Cernei, toate organele presei românesci, fără deosebire a scopurilor ce le urmăresc și a tendențelor ce le servesc, să dea un loc de onoare și să trimită felicitările sale adunării generale a celei d'ântiu corporațiuni culturale a Românilor din țeară.

Ce privesce însă în deosebi revista noastră, credem că ea nu numai din punct de vedere al intereselor noastre naționale generale, ci totodată și pentru considerațiuni ce i-le impun chiemarea ei specială, are dreptul și datoria de a da atențiunea cuvenită lucrării ce o sêvîrșesce astăzi „Asociațiunea“ la Băile Herculane.

{ Cine a pătruns cât de puțin spiritul de care e condusă „Asociațiunea“, și care se manifestă atât în statutele cât și în lucrarea ei, se va fi convins, că această corporațiune nici când n'a interpretat conceptul culturii poporului român, în al cărei serviciu s'a pus, în înțeles abstract, ci l'a formulat în totdeauna în sens cât se poate de larg și practic.

În asemenea împrejurări lucrarea ei a trebuit să se întelnească în nenumerate puncte cu lucrarea instituțiilor noastre economice, cari în scopurile lor finale nu urmăresc alta decât bunăstarea și prin aceasta cultura poporului nostru, și astfel au aceeași țintă ca și „Asociațiunea“.

Dar nu numai scopurile mai îndepărtate, ci și interesele mai nemijlocite ale institutelor noastre economice, le impun o conlucrare armonică cu „Asociațiunea“, pentru-că starea culturală a clientelei lor este un moment de supremă importanță pentru întreaga lor activitate și dezvoltarea sănătoasă a acelei stări este totodată și condițiunea și garanția înaintării și întăririi lor.

Cu satisfacție putem constata, că și pân' acum ambele părți au înțeles pe deplin solidaritatea intereselor lor și au căutat să se sprijinească reciproc în activitatea și nișuințele lor. Așa deoparte scim că „Asociațiunea“ pe diferite căi a căutat și a și reușit să câștige interesul publicului mare pentru institutele noastre economice, cari nu în număr mic au fost înființate chiar în urma stăruințelor și cu ajutorul cercurilor conducătoare ale „Asociațiunii“, și tot așa băncile noastre s'au întrecut în munificența întru spriginirea scopurilor „Asociațiunii“, și donațiunile lor formează una dintre principalele resurse de venit ale acesteia.

Cea-ce ne vedem îndemnați a remarca de astădată în fruntea revistei noastre, este însă nu numai solidaritatea de interese între instituțiile noastre culturale și cele economice, nu numai activitatea „Asociațiunii“ pe teren economic, care în anul trecut atât în centru cât și în despărțeminte s'a manifestat în numeroase dispozițiuni, prelegeri și scrieri, — ci este mai ales acea instituțiune de interes special pentru noi, care va avé să se instituiască la Băile Herculane prin înființarea unei secțiuni economice între proiectatele secțiuni științifice-literare ale Asociațiunii.

Ce rol important va avé această instituțiune și ce servicii mari va puté ea aduce întregii vieți economice a poporului nostru, credem că va puté apreția oricine din însuși textul proiectului de regulament ce se va presenta adunării generale în Băile Herculane.

Iată ce dispune § 15 al aceluși proiect de regulament.

„Secțiunea economică va avé următoarele agende speciale :

a) va urmări desvoltarea economică a poporului român pe toate terenele economiei naționale și va iniția dispozițiuni pentru înaintarea acelei desvoltări; prin editarea de publicațiuni, prin prelegeri și ajutorarea înființării de asociațiuni economice, va stăruï pentru ameliorarea sistemului economic al poporului nostru și pentru înbrătoșarea de noue ramuri ale economiei;

b) va iniția înființarea de scoale profesionale și va conlucra la organisarea și susținerea lor;

c) va îngriji de culegerea, publicarea și exploatarea datelor statistice referitoare la stările economice ale poporului român;

d) va iniția expozițiuni economice și va face propuneri pentru burse în diferitele ramuri economice;

e) va urmări literatura economică, va iniția premii în acest ram și va censura scrierile economice întrate la concursurile Asociațiunii.

Secțiunea economică, în lucrarea sa va căuta să rămână în continuă și intimă coatingere cu societățile și corporațiunile economice ale Românilor din patrie, va sprijini activitatea acestora și le va cere conlucrarea la întreprinderi noue“.

Atât din proiectul de regulament.

De comentarea acestor dispozițiuni credem că ne putem dispensa, după-ce revista noastră servesce cercuri bine inițiate în chestiuni economice, și astfel are un public, care va sci să aprețieze după merit importanța unei instituțiuni cu o chiâmare și un cerc de activitate ca cel proiectat pentru secțiunea economică a „Asociațiunii“.

Nu ne îndoim deci, că și institutele al căror organ e revista noastră, vor urmări cu toată atențiunea instituirea secțiunii proiectate, și după cum au căutat și în trecut să sprijinească organele „Asociațiunii“ în lucrarea lor, chiar și când aceasta a atins mai puțin de aproape interese econo-

mice, vor nisui a conlucra cu zel îndoit cu acest tovarăș în lupta economică a poporului nostru, care nu numai că va urmări aceeași țință, ci totodată va umbla și pe aceleași căi cu ele.

Cu cât mai intime vor fi legăturile între secțiunea economică a „Asociațiunii“ și între instituțiunile noastre economice, cu atât mai ușor vor pute realiza sublimul scop ce îl urmăresc: întemeierea bunăstării și culturii poporului român.

Taxațiunea efectelor în bilanț.

Efectele se vor considera după cursurile locale, eventual după cursuri străine (preț de piață), și anume în cazul continuității afacerii după cursul mediu, iar la întreprinderi în desființare (din cauza realizării repede ce se are în vedere) după cursul de cassă (comptant). Pe lângă aceasta se vor lua în considerare interesele efectelor dela valoarea nominală. Efecte necotate (cari nu sunt notate la bursă) se vor calcula după valoarea intrinsecă (valoarea de vîndare). Va trebui însă să se facă deosebire între *obligațiuni* și *acțiuni*.

Dacă cele dintăiu nu sunt asigurate prin amanet, deci se bazează pur numai pe credit personal, ca obligațiunile de stat și cele comunale, atunci e evident că creditorul își va pune întrebarea: voiesce debitorul să plătească (este solid, poate el plăti) și cât timp va pute plăti, judecând după cheltuielile sale (ce economie poartă)?

Prin urmare pentru valoarea internă, care influințează cursul, sunt a se lua în considerație următoarele momente:

- a) *etalonul intereselor* și valuta efectului;
- b) *soliditatea*, adică nisuița documentată prin trecutul financiar (voința de plată) de a plăti deplin capitalul și interesele;
- c) *capabilitatea de solvență* a contribuabililor, care se poate erua după restanțele de dare, mai mari ori mai mici, și după diferitele*) izvoare de câștig;
- d) *economia financiară*, eruabilă după bugete.

Prețuirea (taxațiunea) în cifre a solidității, etc. pentru individul singuratic este dificilă, din care cauză este mai sigur a fixa cursul pentru astfel de obligațiuni necotate după cursul obligațiunilor cotate cu același procent de interese și cu *calificațiune analogă*. La obligațiuni acoperite cu amanet (gagiu), cari nu sunt basate pe credit personal, cum sunt prioritățile (și losurile) institutelor de circulațiune, întreprinderilor industriale și scrisuri fonciare hipotecare, vin în considerare următoarele momente: a) etalonul

---

*) Unde există numai un izvor de câștig, ca d. e. dare de pămînt fără dare de industrie, capabilitatea de solvență e mai puțin sigură.

de interese și valuta efectului; *b*) valoarea gagiului și rangul de prioritate al obligațiunilor; *c*) praxa justițiară la validitatea dreptului de gagi. Priorități și scrisuri fonciare au „*ipso jure*“ dreptul de gagi.

La mai multe emisiuni ordinea rangului se calculează după datul emisiunii, dacă în prioritate nu s'a provădut apriat egala îndreptățire cu emisiuni precedente.

La *scrisuri fonciare* posesorul acestora nu cunoaște nici pe debitori nici obiectele intabulate în favorul băncii în cărțile funduare. Posesorul scrisului fonciar are conform art. de lege XXXVI din anul 1876 un drept de preferință asupra pretensiunilor ipotecare ale băncii.

Cunoscută poate fi însă rigurositatea institutului la prețuiri, limita acordării împrumuturilor normată prin statute, și bilanțul băncii din care reese averea aceleia, care servă posesorilor scrisurilor fonciare ca super-acoperire.

Deci cursul scrisurilor fonciare este influențat: *a*) prin etalonul de interese și prin valuta scrisului fonciar; *b*) prin rigurositatea observată la acordarea de împrumuturi, și prin calitatea obiectelor intabulate, normată prin statute; *c*) prin praxa justițiară a țerii, în care se găsește cele mai multe obiecte intabulate; *d*) prin super-acoperirea asigurată în scrisul fonciar, adică prin averea institutului de emisiune conform bilanțului. Prin aceasta din urmă sunt asigurate aproape toate scrisurile fonciare. De aceea este suficient a face din cursul cotel al acțiilor o deducțiune asupra valorii scrisurilor fonciare necotate. Căci, deoarece cât timp acțiunile institutului de emisiune nu stau sub pari, scrisurile fonciare se pot prețui în bilanț fără temere cu valoarea deplină.

Cel mult se va pute lua în considerare diferența între actualul etalon de interese și între procentul de interese al scrisului fonciar.

Când acțiunile sunt sub pari, este mai precaut a erua din bilanț valoarea reală a acției, după care apoi e posibilă o judecare a valorii scrisului fonciar.

Cursul acțiilor este influențat: *a*) prin venitele anilor expirați și prin venitele ce sunt a se aștepta, precum și prin sursele (isvoarele) acelor; *b*) prin bonitatea activelor; *c*) prin situația momentană a societății pe acții. Aceste momente rezultă mai mult sau mai puțin clar din bilanț și din raportul de gestiune ce-l însoțesc. Atențiunea principală va trebui îndreptată asupra bonității *efectelor debitorilor, imobiliilor și mobiliilor*. Eventual se vor face încă amortisări peste cele deja găsite în bilanț, în scop de a mijloci averea netă a societății. Aceasta dividată prin acțiunile ce se găsește în circulație, va da valoarea acției necotate.

Obligațiuni (părți fundamentale) *ale asociațiunilor* se taxează, ca și acțiunile necotate conform bilanțului.

Priorități ale căilor ferate. Deoarece la acestea conform legii, există un drept de gagi nu numai asupra clădirilor, ci și asupra materialului, etc., valoarea averii amanetate a căii ferate se va pute afla ușor numai prin capitalizarea escedentelor din bilanțe în calcul mediu, iar după aceea se poate fixa valoarea priorităților necotate după rangul de prioritate.

Acest mod de taxațiune se va aplica însă numai pentru căi ferate *negarantate*. Căci deși aceasta modalitate în merit este corectă și pentru căi ferate garantate, din cauza că avansurile statului date sub titlu de garanție nu sunt venite ale căilor ferate ci datorii cu interese, cari debitează calea ferată, — și cu scadențe nehotărâte, totuși va trebui să se aibă în vedere, că statul este obligat în calitate de garant pentru venitul *garantat*. Împrejurarea că statul, în cas când avansurile lui s'ar îngrămădi, făcând us de dreptul său, ar lua în primire calea ferată, iar capitalul de priorități (se înțelege numai până la valoarea averii amanetate a căii ferate) l-ar face debitor, nu ar altera de loc ceea ce s'a ținut mai înainte.

Prioritatea unei căi ferate garantate, prin urmare va avea cel mai puțin¹⁾ valoarea egală cu obligațiunile de stat de aceeași valută și cu același etalon de interese. De aci rezultă, că prioritatea necotată²⁾ a unei căi ferate garantate, al cărei percent armoniază cu etalonul de interese dominant, se va inventarisa cel puțin cu valoarea nominală, când din cauza de excedente suficiente nu se apelează la garanția de stat. În cas contrar valoarea de curs a priorității se poate calcula din cursul și procentul hârtiilor de stat de aceeași valută.

Alte semne de valoare, ca mărci postale și timbre, blanchete timbrate de ori ce fel, dacă acestea nu sînt scoase din circulație, se inventarisează cu valoarea nominală.

Trad. de **Erm. Borcia**.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Teoria asigurărilor asupra vieții.

(De Ioan I. Lăpădatu).

— *Calcularea rezervelor*. —

Mai înainte de a vorbi despre rezerve în special, precum și despre modul lor de calculare, pentru-ca cât mai bine să fie înțelese, vom cerca să le explicăm și chiarificăm cu câte-va exemple reale.

Să presupunem, că o persoană de x ani a plătit o primă fixă de A_x coroane și s'a asigurat astfel, ca la moartea sa, ereții săi să primească un capital oare-care. Institutul asigurător a luat această primă în administrația sa. După un an de zile însă acest institut voesce să scie, ce sumă trebuie să reserve pe sama acestui asigurat. În tot casul suma aceasta de rezervă trebuie să fie mai mare decât prima plătită, pentru-că pe de o parte aceasta primă a fost fructificată cu un procent oare-care, pe de altă parte și probabilitatea de a muri a asiguratului a crescut, a devenit mai mare. Tot asemenea voesce să scie, ce sumă trebuie să reserve după

¹⁾ Deorece în averea căii ferate există încă o garanță materială afară de garanția de stat. Afară de aceea prioritățile se replătesc în anumite termene, pecând obligația de stat nu.

²⁾ În cas contrar se va lua proporția etalonului de interese dominant; când d. e. etalonul este de 5%, scrisul fonciar are 5 $\frac{1}{2}$ %, atunci cel din urmă ar trebui să aibă cursul de 110.

doi, trei . . . zece . . . ș. m. d. ani. Reserva an de an va tot crește, până-ce, în timpul în care — după calculul nostru din tabelele de mortalitate — moare asiguratul, ajunge la mărirea capitalului asigurat.

Un altul s'a asigurat astfel, că a plătit o primă fixă de A_x coroane și și-a asigurat o anumită rentă viageră imediată anuală. Se naște întrebarea, după un an ce sumă trebuie să rețină institutul ca rezervă pe sama acestui asigurat? În acest caz rezerva va fi mai mică decât prima plătită, pentru-că pe de o parte s'a plătit o rentă, pe de altă parte și probabilitatea asiguratului de a trăi este mai mică. Și așa an de an rezerva se va tot micșora, până ce, în anul ultim al vieții asiguratului, va ajunge să fie egală cu valoarea unei rente, care e cea din urmă.

Din aceste se poate vedé, că rezervele sunt sumele, pe cari institutul trebuie să le aibă ca fond, din care are să satisfacă îndatoririlor la cari s'a angajat.

Sumele rezervelor trebuiesc să se calculeze an de an. Aceasta atât pentru-că prin §. 457 din legea comercială ungară „institutele de asigurare sunt obligate a prezenta în fie-care an tribunalului competent spre publicare un conspect de intrate și eșite și un bilanț“, bilanț în ale cărui pasive vor trebui introduse rezervele premiilor de asigurare, după singuraticii rami de asigurare—, cât și apoi, pentru-că e și în interesul publicului să se scie suma rezervelor, de care dispune institutul.

Poate vedé ori și cine, că suma rezervelor nu e proprietatea institutelor, ci a asiguraților. Institutul are numai să administreze și să fructifice aceste rezerve.

Acum se naște întrebarea, cum se calculează aceste rezerve?

De la început trebuie să spunem, că sunt diferite moduri de calculare; totul atârnă de la resonamentul ce se face. Și acum, după ce cunoaștem mai detaliat calculațiunile asigurărilor asupra vieții, resonamentele nu vor fi nici de cum greu de făcut. Căci dacă am lua cazul, că cine-va s'a asigurat ast-fel, că a plătit o primă fixă, pentru ca să capete o rentă anuală viageră imediată, și ne-am întreba care ar fi rezerva după 10 ani? (presupunând că ați ne aflăm la finea acestor ani), atunci am trebui să dăcem, că rezerva o aflăm așa, că sau calculăm valoarea actuală a rentelor, cari îi se vor mai plăti asiguratului cât va mai trăi, sau că din valoarea actuală a primei primite acum zece ani, subtragem valoarea actuală a rentelor plătite până acum, adecă în decursul acestor zece ani. Sau cine-va contractează o rentă viageră amânată după 15 ani. Acela plătesce institutului în decursul acestor ani prime anuale. Care va fi rezerva după 5 ani? Resonând vom dăce că rezerva o aflăm, sau dacă căutăm valoarea actuală a primelor primite până acum, sau dacă din valoarea actuală a rentelor ce se vor plăti, subtragem valoarea actuală a primelor, ce se vor mai primi de la asigurați.

În felul acesta se poate găsi resonamentul pentru ori-ce combinațiune de asigurare. Ar fi peste tot cam dificil a se stabili nescé regule după cari să putem dăce hotărit că se calculează rezervele. Cu toate aceste modul

cel mai ușor pentru calcularea rezervelor e următorul: *Din valoarea scontată pentru ȋnua în care vom să stabilim rezervele, a plătirilor, ce are a le face institutul celor ce sunt asigurați, subtragem valoarea scontată pe aceeași epocă a primelor, ce institutul mai are să le primească de la aceiași asigurați.*

În calculațiunile ce vor urma, ne vom folosi mai ales de această regulă; vom folosi însă pentru unele casuri și alte reguli, pentru-ca cu atât mai bine să se poată vedé diversele metode. Și nu vom calcula rezervele la toate combinațiunile de asigurări dezvoltate până acum, ci numai la unele din ele. Lucrul principal, ce-l urmărim e, să stabilim modul, după care se pot calcula aceste rezerve.

I. *Reserve la rente viagere.*

a) *Rente viagere imediate.* Șcim, că prima fixă pentru o rentă viageră imediată a fost:

$$A_x = \frac{N_x}{D_x}$$

O persoană de x ani și-a asigurat o rentă viageră imediată anuală de 1 cor., plătind o primă fixă de A_x coroane. De atunci au trecut r ani. E întrebarea, că la finea acestor r ani, adecă când persoana e de $x+r$ ani ce rezervă va trebui să i se calculeze? Să resonăm. Va trebui să i se reserve sau valoarea actuală a rentelor, ce institutul le va mai plăti cât va mai trăi asiguratul, sau din valoarea actuala a primei primite se subtrage valoarea actuală a rentelor plătite până acum.

Să lucrăm după al doilea mod. Din valoarea actuală a primei primite să subtragem valoarea actuală a rentelor plătite până ađi. Aceste vor fi:

$$A_x l_x q^r - (l_x q^r + l_{x+1} q^{r-1} + \dots + l_{x+r-1} q)$$

De aici partea unei singure persoane e:

$$V_r(A_x) = \frac{A_x l_x q^r - (l_x q^r + l_{x+1} q^{r-1} + \dots + l_{x+r-1} q)}{l_{x+r}}$$

Dividăm numărătorul și numitorul fracțiunii cu q^{x+r} și avem:

$$V_r(A_x) = \frac{A_x D_x - (D_x + D_{x+1} + \dots + D_{x+r-1})}{D_{x+r}}$$

$$V_r(A_x) = \frac{A_x D_x - (\sum D_x - \sum D_{x+r})}{D_{x+r}} = \frac{A_x D_x - (N_x - N_{x+r})}{D_{x+r}}$$

În loc de $A_x D_x$ putem scrie N_x , căci din

$$A_x = \frac{N_x}{D_x} \quad A_x D_x = N_x. \quad \text{Deci}$$

$$V_r(A_x) = \frac{N_x - N_x + N_{x+r}}{D_{x+r}} = \frac{N_{x+r}}{D_{x+r}} = A_{x+r}$$

Dacă renta ar fi decursivă, atunci

$$V_r(d_x) = \frac{N_{x+r+1}}{D_{x+r}} = d_{x+r}$$

Vedem dară că rezerva pentru o persoană de $x+r$ ani e egală cu prima fixă a unei rente viagere imediate pentru o persoană de aceeași etate. E și adevărat aceasta, căci n'avem decât să presupunem că persoana ași se asigură și prin urmare trebuie să-i rezervăm atât cât ar plăti ca primă fixă.

b) Rente viagere întrerupte sau temporale.

O persoană de x ani a plătit o primă fixă de $A_x^{(n)}$ cor. și a contractat o rentă anuală anticipativă de 1 cor. în decurs de n ani. Resonând, care e rezerva după r ani (în cazul acesta r trebuie să fie mai mic ca n) sau vom dice, că e egală cu valoarea actuală a rentelor, ce mai trebuiesc plătite, sau cu valoarea actuală a primei primite minus valoarea actuală a rentelor, ce s'au plătit până acuma.

După modul prim:

$$V_r(A_x^{(n)}) = \frac{l_{x+r} + \frac{l_{x+r+1}}{q} + \frac{l_{x+r+2}}{q^2} + \dots + \frac{l_{(x+r)+(n-r)-1}}{q^{(n-r)-1}}}{l_{x+r}}$$

Dividând numărătorul și numitorul fracțiunii cu q^{x+r} vom avé:

$$V_r(A_x^{(n)}) = \frac{D_{x+r} + D_{x+r+1} + D_{x+r+2} + \dots + D_{(x+r)+(n-r)-1}}{D_{x+r}}$$

$$\begin{aligned} V_r(A_x^{(n)}) &= \frac{\sum D_{x+r} - \sum D_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} = \frac{N_{x+r} - N_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} \\ &= A_{x+r}^{n-r} \end{aligned}$$

Reserva e egală cu valoarea unei prime fixe, pe care o persoană de $x+r$ ani ar trebui să o plătească pentru o rentă temporală în decurs de $n-r$ ani.

c) Rente viagere amânate.

$$\text{Știm că } {}_nA_x = \frac{N_{x+n}}{D_x}$$

O persoană de x ani plătind o primă fixă de ${}_nA_x$ cor. și-a asigurat o rentă viageră anuală de 1 cor. amânată după n ani. Care va fi rezerva după r ani? În cazul acesta r poate fi mai mic, egal și mai mare ca n . Când r e egal sau mai mare ca n , atunci rezerva egală cu o primă fixă de rente viagere imediate, căci dacă r e egal cu n , atunci plata rentei se începe imediat, prin urmare numai e rentă amânată. Tot asemenea și când r este mai mare ca n .

Să căutăm deci rezerva pentru cazul când r este mai mic ca n . Resonând vom vedé, că rezerva, sau e egală cu valoarea actuală a reņ-

telor ce se vor plăti după trecerea celor n ani, sau e egală cu valoarea actuală a primei primite. În cazul prim.

$$V_r({}_nA_x) = \frac{\frac{l_{x+n}}{q^{n-r}} + \frac{l_{x+n+1}}{q^{n-r+1}} + \frac{l_{x+n+2}}{q^{n-r+2}} + \dots}{l_{x+r}}$$

Dividăm cu q^{x+r} și vom avea:

$$V_r({}_nA_x) = \frac{D_{x+n} + D_{x+n+1} + D_{x+n+2} + \dots}{D_{x+r}}$$

$$V_r({}_nA_x) = \frac{\sum D_{x+n}}{D_{x+r}} = \frac{N_{x+n}}{D_{x+r}} = \frac{N_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} = {}_{n-r}A_{x+r}$$

Reserva e egală cu valoarea unei prime fixe a unei persoane de $x+r$ ani, pentru o rentă amânată după $n-r$ ani.

Pentru cazul primei anuale $P({}_nA_x) = \frac{N_{x+n}}{N_x - N_{x+n}}$

Luăm cazul precedent.

Se plătesc prime anuale în decurs de n ani.

Care e rezerva după r ani?

Reserva va fi egală cu valoarea actuală a rentelor ce se vor plăti după cei n ani, valoare, din care trebuie să subtragem valoarea actuală a primelor, ce trebuie să se mai primească în decurs de $n-r$ ani. Sau rezerva e egală cu valoarea actuală a primelor, ce s'au primit până acum.

După modul prim:

$$V_r P({}_nA_x) = \frac{\left(\frac{l_{x+n}}{q^{n-r}} + \frac{l_{x+n+1}}{q^{n-r+1}} + \dots\right) - P({}_nA_x) (l_{x+r} + \frac{l_{x+r+1}}{q} + \frac{l_{x+r+2}}{q^2} + \dots + \frac{l_{x+n-1}}{q^{n-r-1}})}{l_{x+r}}$$

Dividăm cu q^{x+r}

$$V_r P({}_nA_x) = \frac{(D_{x+n} + D_{x+n+1} + \dots) - P({}_nA_x) [D_{x+r} + D_{x+r+1} + \dots + D_{x+n-1}]}{D_{x+r}}$$

$$V_r P({}_nA_x) = \frac{N_{x+n} - P({}_nA_x) [N_{x+r} - N_{x+n}]}{D_{x+n}}$$

Aceasta formulă se poate simplifica, căci

$$\frac{N_{x+n}}{D_{x+r}} = \frac{N_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} = {}_{n-r}A_{x+r} \text{ iar } \frac{N_{x+r} - N_{x+n}}{D_{x+r}} = \frac{N_{x+r} - N_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} = A_{x+r}^{n-r}$$

Deci

$$V_r P({}_n A_x) = {}_{n-r} A_{x+r} - P({}_n A_x) A_{x+r}^{n-r}$$

Să examinăm aceasta formulă!

${}_{n-r} A_{x+r}$ e rezerva ca și în cazul primei fixe. Dar nu trebuie rezervat atâta, căci asiguratul trebuie să mai plătească prime anuale în decurs de $n-r$ ani, prime, pe cari trebuie să le subtragem. Și $P({}_n A_x) A_{x+r}^{n-r}$ nu e altceva decât însăși valoarea acestor prime, căci A_{x+r}^{n-r} e valoarea unei rente temporale pe $n-r$ ani și primele se plătesc tocmai ca o astfel de rentă.

Aceste sunt calculațiunile rezervelor la rente viagere.

II. Asigurări de capital.

La aceste vom calcula numai unele din combinațiunile luate.

a) Asigurări de capital în cas de viață.

Pentru cazul primei anuale $P({}_n C_x) = \frac{D_{x+n}}{N_x - N_{x+n}}$.

Care e rezerva după r ani?

Natural că r nu poate fi decât numai mai mic ca n . Să folosim de aici înainte regula generală de mai sus. Din valoarea actuală (discontată) a plăților, ce are a le face institutul subtragem aceeași valoare a primelor, pe cari mai trebuie să le plătească cei asigurați.

$$V_r P({}_n C_x) = \frac{l_{x+n} - P({}_n C_x) [l_{x+r} + \frac{l_{x+r+1}}{q} + \dots + \frac{l_{x+n-1}}{q^{n-r-1}}]}{l_{x+r}}$$

Dividăm cu q^{x+r} și avem:

$$V_r P({}_n C_x) = \frac{D_{x+n} - P({}_n C_x) [D_{x+r} + D_{x+r+1} + \dots + D_{x+n-1}]}{D_{x+r}}$$

$$V_r P({}_n C_x) = \frac{D_{x+n} - P({}_n C_x) [N_{x+r} - N_{x+n}]}{D_{x+r}}$$

$$\frac{D_{x+n}}{D_{x+r}} = \frac{D_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} = {}_{n-r} C_{x+r} \text{ iar } \frac{N_{x+r} - N_{x+n}}{D_{x+r}} = A_{x+r}^{n-r}$$

$$V_r P({}_n C_x) = {}_{n-r} C_{x+r} - P({}_n C_x) A_{x+r}^{n-r}$$

Examinând această formulă vedem că ${}_{n-r} C_{x+r}$ este prima fixă de la o asigurare de capital în cas de viață pentru o persoană de $x+r$ ani după $n-r$ ani. Aceasta ar fi și rezerva în cazul primei fixe. Nu trebuie însă să se reserve atâta, căci institutul mai primesce încă prime anuale în decurs de $n-r$ ani, prime, cari trebuie subtrase, după cum vedem, că se întâmplă și în formula de mai sus.

b) Asigurări de capital în cas de moarte.

Pentru cazul primei fixe $A_x = \frac{M_x}{D_x}$

Care e rezerva după r ani?

Resonăm ca în cazul precedent. În cazul acesta intrări nu vor fi, căci e primă fixă.

$$V_r(A_x) = \frac{\frac{d_{x+r}}{q} + \frac{d_{x+r+1}}{q^2} + \frac{d_{x+r+2}}{q^3} + \dots}{l_{x+r}}$$

Dividăm cu q^{x+r}

$$V_r(A_x) = \frac{C_{x+r} + C_{x+r+1} + C_{x+r+2} + \dots}{D_{x+r}}$$

$$V_r(A_x) = \frac{M_{x+r}}{D_{x+r}} = A_{x+r}$$

Reserva e egală cu prima fixă pentru o persoană de $x+r$ ani.

$$\text{În cazul primei anuale } P(A_x) = \frac{M_x}{N_x}$$

Care e rezerva după r ani?

$$V_r P(A_x) = \frac{\left(\frac{d_{x+r}}{q} + \frac{d_{x+r+1}}{q^2} + \frac{d_{x+r+2}}{q^3} + \dots\right)}{l_{x+r}}$$

$$\frac{P(A_x) \left[l_{x+r} + \frac{l_{x+r+1}}{q} + \dots\right]}{l_{x+r}}$$

Dividând cu q^{x+r} vom avea

$$V_r P(A_x) = \frac{(C_{x+r} + C_{x+r+1} + C_{x+r+2} + \dots)}{D_{x+r}}$$

$$\frac{P(A_x) [D_{x+r} + D_{x+r+1} + \dots]}{D_{x+r}}$$

$$V_r P(A_x) = \frac{M_{x+r} - P(A_x) N_{x+r}}{D_{x+r}}$$

$$V_r P(A_x) = \frac{M_{x+r}}{D_{x+r}} - P(A_x) \frac{N_{x+r}}{D_{x+r}} = A_{x+r} - P(A_x) A_{x+r}$$

Vedem, că rezerva pentru cazul primei anuale e egală cu rezerva pentru cazul primei fixe minus primele anuale ce le mai plătesce asiguratul cât mai trăește.

Asigurări temporale. La aceste asigurări rezerva după r ani, în cazul primei fixe, trebuie să fie egală cu valoarea unei prime fixe a unei persoane de $x+r$ ani pentru o asigurare temporală de $n-r$ ani.

$$V_r(A_x^n) = \frac{M_{x+r} - M_{x+n}}{D_{x+r}} = A_{x+n}^{n-r}$$

În cazul primei anuale va fi aceeași rezervă, din care însă trebuie să subtragem primele, pe cari le mai plătesc asiguratul în decurs de $n - r$ ani. Aceste prime se plătesc ca o rentă intreruptă. Astfel:

$$V_r P (A_x^n) = A_{x+r}^{n-r} - P (A_x^n) A_{x+r}^{n-r}$$

La aceste asigurări r e mai mic ca n .

Asigurări de probă. În cazul acesta $r \leq n$. Când r este mai mic ca n , atunci rezerva pentru cazul primei fixe va trebui să fie egală cu valoarea unei prime fixe a unei persoane de $x + r$ ani, pentru o asigurare de probă după $n - r$ ani.

$$V_r ({}^n A_x) = \frac{M_{x+n}}{D_{x+r}} = \frac{M_{(x+r)+(n-r)}}{D_{x+r}} = {}^{n-r} A_{x+r}$$

Când r este egal sau mai mare ca n , atunci rezerva este egală cu rezerva unei asigurări de capital în cas de moarte, fără timp de probă, căci acesta e trecut deja.

$$\text{Deci când } r \geq n \quad V_r ({}^n A_x) = A_{x+r}.$$

În cazul primei anuale când $r < n$, rezerva va fi ca și în cazul primei fixe, numai cât trebuie să subtragem primele pe cari asiguratul le mai plătesc în decursul anilor $n - r$.

$$V_r P ({}^n A_x) = {}^{n-r} A_{x+r} - P ({}^n A_x) A_{x+r}^{n-r}$$

În cazul când r este egal sau mai mare ca n , atunci rezervele vor fi întocmai aceleași ca în cazul primei fixe.

c) *Asigurări de capital mixte.*

$$\text{În cazul primei fixe } B_x^n = \frac{M_x - M_{x+n} + D_{x+n}}{D_x}$$

Stim, că asigurările mixte cuprind în sine și asigurări de capital pentru cas de moarte și asigurări de capital pentru cas de viață. În formula aceasta avem o asigurare temporală de capital pentru cas de moarte și o asigurare de capital pentru cas de viață. Natural, că și rezerva unei asigurări mixte se va compune din rezervele acestor două feluri de asigurări. Astfel:

$$V_r (B_x^n) = \frac{M_{x+r} - M_{x+n}}{D_{x+r}} + \frac{D_{x+n}}{D_{x+r}} = A_{x+r}^{n-r} + {}^{n-r} C_{x+r}$$

Aceasta rezervă este și pentru cazul primei anuale, cu deosebirea că trebuie să mai subtragem primele, ce le vor mai plăti asigurații în decursul anilor $n - r$.

$$V_r P (B_x^n) = A_{x+r}^{n-r} + {}^{n-r} C_{x+r} - P (B_x^n) A_{x+r}^{n-r}$$

III. *Asigurări cu condiția de restituire a primelor.*

Și la aceste asigurări să calculează rezervele tot după principiile expuse până aci. Vom calcula și la acest loc două exemple dintre cele mai complicate.

Rentă amănată cu condiție de restituire. Casul primei anuale. Care va fi rezerva după r ani. Din valoarea actuală a primelor plătite până la finea anilor r de asigurare, subtragem valoarea actuală a restituirilor, ce le-a făcut banca în decursul acestui timp.

$$V_r R P ({}_n A_x) = \frac{R P ({}_n A_x) (l_x q^r + l_{x+1} q^{r-1} + \dots + l_{x+r-1} q)}{l_{x+r}}$$

$$- \frac{R P ({}_n A_x) (d_x q^{r-1} + 2 d_{x+1} q^{r-2} + \dots + r d_{x+r-1})}{l_{x+r}}$$

Dividăm cu q^{x+r}

$$V_r R P ({}_n A_x) = \frac{R P ({}_n A_x) (D_x + D_{x+1} + \dots + D_{x+r-1})}{D_{x+r}}$$

$$- \frac{R P ({}_n A_x) (C_x + 2 C_{x+1} + \dots + r C_{x+r-1})}{D_{x+r}}$$

Să facem suma de la $C_x + 2 C_{x+1} + \dots + r C_{x+r-1} = S_x - [(r+1) C_{x+r} + (r+2) C_{x+r+1} + (r+3) C_{x+r+2} + \dots]$

$$S_x - \begin{cases} r (C_{x+r} + C_{x+r+1} + C_{x+r+2} + \dots) \\ (C_{x+r} + 2 C_{x+r+1} + 3 C_{x+r+2} + \dots) \end{cases}$$

BCU „I. I. Meștera” Library Cluj

$$S_x - S_{x+r} - r M_{x+2}$$

$$V_r R P ({}_n A_x) = \frac{R P ({}_n A_x) (N_x - N_{x+r})}{D_{x+r}}$$

$$- \frac{R P ({}_n A_x) (S_x - S_{x+r} - r M_{x+r})}{D_{x+r}}$$

$$[V_r R P ({}_n A_x) = R P ({}_n A_x) \frac{[N_x - N_{x+r}] - (S_x - S_{x+r} - r M_{x+r})}{D_{x+r}}]$$

Această formulă s'ar mai putea simplifica, căci $S_x - S_{x+r} - r M_{x+r}$ nu sunt altceva decât valorile unor capitale ce se plătesc persoanelor ce mor în decursul anilor r , dar așa că la cele ce mor în anul prim dela asigurare li se plătește un capital, la cele ce mor în anul al doilea de două-ori acest capital, ș. m. d. O asemenea combinațiune, ce abia se poate închipui în praxă, n'am dezvoltat. Dacă am fi fost dezvoltat'o, atunci am înlocui valoarea ei în formula de mai sus și astfel s'ar mai simplifica.

Asigurare de capital temporală în cas de moarte cu condițiune de restituire a primelor. Casul primei fixe. Care va fi rezerva după r ani? Din valoarea actuală a plătirilor, ce are a le face banca, subtragem aceeași valoare a primelor, ce mai are să le primească. Primiri nu vor mai fi.

$$V_r R (A_x^n) = \frac{\left(\frac{d_{x+r}}{q} + \frac{d_{x+r+1}}{q^2} + \dots + \frac{d_{x+n-1}}{q^{n-r}} \right) + R (A_x^n) \frac{l_{x+n}}{q^{n-r}}}{l_{x+r}}$$

Dividăm numărătorul și numitorul cu q^x

$$V_r R (A_x^n) = \frac{(C_{x+r} + C_{x+r+1} + \dots + C_{x+n-1}) + R(A_x^n) D_{x+n}}{D_{x+r}}$$

$$V_r R (A_x^n) = \frac{M_{x+r} - M_{x+n}}{D_{x+r}} + R (A_x^n) \frac{D_{x+n}}{D_{x+r}}$$

$$V_r R (A_x^n) = A_{x+r}^{n-r} + R (A_x^n) {}_{n-r}C_{x+r}$$

Am obținut ca rezervă prima fixă, pe care o persoană de $x+r$ ani ar trebui s'o plătească pentru o asigurare temporală de capital în cas de moarte în decurs de $n-r$ ani, dar cu condițiune de restituire a premiilor.

AFACERI DE DARE.

Conversiunea împrumuturilor cambiale și scutirea de competență. Conversiunea împrumuturilor hipotecare cu interese mai mari în împrumuturi mai eține (cu interese mai mici) este, conform art. de lege LXX din 1881 scutită de competență. Chestiune de mult discutată este, dacă scutirea de competență are loc și în cas când se convertesce un împrumut cambial cu asigurare hipotecară? Fosta judecătorie administrativă financiară a adus în privința aceasta sub Nr. 43 din 1898 o decisiune negativă, motivată cu aceea, că favorul din cestiune se referă numai la conversiunea împrumuturilor pe obligațiuni.

Când s'a creat la 1897 judecătoria administrativă și aceasta a enunțat că nu consideră pentru sine nici de obligatoare, nici de normative hotărârile principiale și decisiunile aduse de judecătoria financiară, chestiunile cari se credeau decise au venit de nou pe tapet.

În hotărîrea sa principială adusă sub Nr. 4545/99 P. judecătoria administrativă, ce este drept, a susținut punctul de vedere al judecătoriei financiare și a enunțat, că conversiunea împrumuturilor cambiale cu asigurare hipotecară nu este scutită de competență; motivarea acestei hotărîri însă diferă atât de mult de aceea a decisiunii din 1898, încât compararea lor pune în o lumină interesantă modul de interpretare diferit al celor două judecătorii.

Judecătoria financiară susținea, că pretensiunea basată pe cambiu nu este împrumut; căci ca împrumuturi sunt a se considera numai pretensiunile basate pe contracte de împrumut formale; ca dovadă aducea între altele și aceea, că în cambiu nu sunt stipulate interese de loc, iar pe basa actului de asigurare (actului de cauțiune) interese nu se pot pretinde și, că prin urmare lipsesce una din recerînțele principale a scutirei de competență, adică reducerea intereselor.

Judecătoria administrativă din contră recunoaște, că datoria ridicată pe basa cambiului și intabulată pe basa actului de asigurare este impru-

mut formal, care întrunind anumite condițiuni poate fi scutit de competență. Numai cât judecătoria își bazează hotărîrea negativă chiar pe lipsa acestor condițiuni, enunțând, că una din condițiunile principale pentru-ca conversiunea să fie liberă de competență este, ca etalonul de interese al împrumutului și accesoriile să fie stipulate; iar stipularea acestora în cambiu, o eschide legea cambială; prin urmare etalonul stipulat în actul de asigurare și intabulat pe basa aceluia nu se poate considera ca etalonul împrumutului cambial, căci acesta din urmă nu are un etalon fixat în cambiu, și după suma cambială se pot pretinde chiar și interesele legale numai dela scadență, ceea-ce are caracterul intereselor de întârziere.

*
O

*

Paușal la competență de timbru. Societățile obligate la dare de seamă publică au a plăti, cum se scie, diferite competențe de timbru în numărar. Competențele acestea le pretinde erariul de regulă după acele afaceri, cu cari se ocupă respectivele întreprinderi în mod profesional, fără deosebire dacă sunt afaceri principale ale acelora sau nu. Astfel sunt datoare a plăti competență de timbru: societățile de asigurare după asigurările contractate, băncile și institutele de credit după împrumuturile pe gagiu sau amanet (lombard), căile ferate și societățile de navigațiune după biletele de persoane și de bagagiu, etc.

Despre competențele acestea societățile din cestiune sunt obligate a purta registre (consemnări) în ordine, cari încheiate lunar, trebuie prezentate perceptoratului competent, unde suma obveniendă este a se plăti în numărar. Consemnările subșternute, autoritățile financiare sunt îndreptățite ale examina (censura) prin organele lor esmise la fața locului. Purtarea ȋiarelor din cestiune întimpină la institutele de bani, fără îndoială, greutăți mari, căci abstragînd de împrejurarea că ele sunt a se purta cu cea mai mare exactitate și atențiune, și că la institutele mai mari lucrările acestea trebuesc concređute la funcționari anume angajați, mai este și inconvenientul, că cea mai mică greșeală, ori-cât de accidentală ar fi, poate avé consecuențele cele mai grave; căci chiar când cercetarea n'ar puté constata „rea intențiune“ totuși pedeapsa cea mai mică este suma încinciđecită a sumei greșite.

Spre a scăpa de inconvenientele împreunate cu purtarea ȋiarelor amintite și cu revisuirea timbrelor, și spre a preveni consecuențele dăunoose a eventualelor greșeli, institutele de bani de regulă petițiunează pentru paușalarea competențelor de timbru, ce sunt obligate a solví.

Spre scopul acesta înaintează direcțiunii financiare competente nisce consemnări despre venitele brute realizate în anumite perioade, a celor 3 sau 5 ani premergători, precum și despre competența de timbru solvită în acelaș period, și cer fixarea competenței pentru cei 3 sau 5 ani proximi pe baza rezultatelor obținute în anii expirați. Paușalul fixat în modul acesta se exprimă de regulă într'un procent anumit al venitului brut realizat în perioada respectivă. Direcțiunea financiară, întru cât consemnările subșternute sunt reale, și suma paușalului oferit nu este desavantagioasă pentru erar,

de regulă incuviințează cererea. Dar dacă direcțiunea financiară n'ar afla de justificată cererea, și din cauza aceasta ar *respinge-o*, se nasce întrebarea: unde se poate înainta recurs contra acestei decisiuni a ei?

La întrebarea aceasta răspunde hotărîrea principială a judecătoreii administrative, adusă sub Nr. 86/900 P. în care această judecătoreie enunță, că *este necompetentă* a hotărî chestiunea pausalului de competență solvibilă în numărar. Prin urmare recursul contra decisiunii negative a direcțiunii financiare este a se înainta *ministeriului de finanțe* ca ultima instanță în cauză.

⊙

JURISDICȚIUNE.

Decisiuni curiale.

Locul subscrierei emitentului pe un cambiu străin. Conform §. 3, punct 5, a Legei camb. subscrierea emitentului (trasantului) sau a firmei sale este o recerință esențială a cambiului străin; în lipsă de dispozițiuni mai de aproape în privința locului unde are să se pună subscrierea aceasta, este deajuns, dacă subscrierea emitentului se face în fața cambiului sub textul care cuprinde provocarea la plată, fără considerare dacă vine sub sau deasupra subscrierei acceptantului.

(Curia reg. Nr. 72 din 27 Martie 1900).

⊙

Scopul publicării bilanțului anual. Publicarea bilanțului anual prezentat adunării generale, pretinsă de §. 198 al L. C., nu are numai scopul de a orienta pe acționari asupra situațiunii societății pe acțiuni, ci și de a informa în aceeași direcțiune pe creditorii societății, precum și pe toți interesații, cari stau sau ar dori să între în oare-cari relațiuni cu societatea.

(Curia reg. Nro. 97 din 3 April 1900.)

Representarea societății colective. Firma societății colective trebuie să fie reprezentată cel puțin prin un membru al aceleia.

(Tabla reg. din B.-Pesta Nr. 802/900 din 19 April 1900.)

Dispozițiunea §. 105 din Legea camb.: „*Cine subscrie o declarațiune cambială ca plenipotențiat al altuia, fără să fie împuternicit la aceasta, este personal responsabil în acea calitate, în care ar fi devenit responsabil mandantul (plenipotențiatorul) dacă ar fi dat împuternicire. Tot astfel sunt personal responsabili și acei tutori sau alți reprezentanți, cari trecând preste competența lor, subscriu declarațiuni cambiale*“ —, se poate aplica numai în cas, când plenipotențiatul fals, pe lângă arătarea relațiunii de plenipotență, a scris declarațiunea cambială și cu numele său propriu.

⊙

INDUSTRIE.

Industria indigenă protegiată. Ministrul justiției Dr. Alexandru Ploss a adresat oficiilor sale subordonate un circular, prin care le provoacă să aibă în vedere îndeosebi produsele industriei ungare și locale cu ocazia procurării articolelor necesare pentru oficiile lor. La comande de lucrări se va pune condiție antreprenorului, ca acesta să aplice lucrători indigeni și să folosească exclusiv material brut indigen. Încât respectivele materii brute nu se pot procura în Ungaria, se va ascerne ministrului justiției o rugare motivată, prin care se cere permisiunea ca materiile brute să se poată procura din străinătate.

COMERCIU.

Situația comercială în România. Din raportul consulatului austro-ungar din București pro Iulie estragem următoarele: Ameliorarea stării generale de afaceri s'a menținut și în luna Iulie. Deși din nou s'au înregistrat 20 de falimente (un număr care în cursul anului a fost întrecut numai de falimentele anunțate în Februarie 21) acestea au fost determinate numai prin termenele de plată cu scadență la finea lui Iunie. În genere favorabilele prospecte de recoltă, incurgerile mai mari de bani în țeară, și în fine situația mult mai favorabilă a finanțelor statului rezultată din încasarea restanțelor de dare, și din urcarea venitelor căilor ferate și a impozitelor vamale, a exerciat o influență avantagioasă asupra revirimentului de afaceri. Deși termenele de plată ce vor avea loc în Septembrie, vor aduce unele surprize, în general se recomandă vechia încredere în firmele românești, care s'au validat și până acum. Momentul de față se poate recomanda chiar ca favorabil comercianților noștri pentru încheierea sau reînceperea de relațiuni cu firme de prima ordine, deoarece concurența țerilor străine pe deoparte este intimidată prin pierderi mult mai mari ca ale noastre, de altă parte trebuința actuală de mărfuri silește pe comerciant a accepta condițiile negustorilor noștri, iar de present comerciantul austro-ungar nu mai are să lupte cu creditele lungi ce se acordau înainte de crasă de cătră concurența străină.

*

Ancheta secretarilor camerelor comerciale. Ministrul de comerț Alexandru Hegedüs a notificat camerelor comerciale și industriale, că în 11 Septembrie și eventual zilele următoare va avea să se țină în Budapesta, în sala de consultări a ministerului de comerț, ancheta secretarilor camerelor comerciale și industriale. President al anchetei va fi consilierul ministerial Szterényi Iózsef, șeful secției pentru promovarea și dezvoltarea industriei. Obiectele anchetei vor fi: condica industrială; modificarea procedurii de alegere la camere; chestia organizării magazinelor de model pre lângă camere; organizarea regnicolară a calificării com-

plementare a sodalilor industriași. Pentru studiere prealabilă ministrul a trimis deja lui Dr Holesch István, secretarul camerei din Besztercebánya, și lui Kirchknopf Frigyes, secretarul camerei din Sopron, proiectul de statut cu privire la modificarea procedurii de alegere, iar proiectul referitor la condica industrială îl va trimite în zilele acestea camerelor ineseși.

*

Importul în România. Raportorul oficios din București al ministrului nostru de comerț comunică următoarele:

Dintre mobile, cele mai fine s'ar pute desface în România, pentru-că deoparte în urma aplicării Românilor spre lux, ei caută astfel de mobile; dar aceste obiecte înving mai ușor și greutatea vamale.

În comerț se ved multe mobile de proveniență franceză și italiană.

Ar fi bine, dacă firmele noastre cari expoartă, ar da atențiune împregiurării, că în România se înființează cu predilecțiune societăți de consum, cari funcționează bine. Aceste sunt menite a provede pe membrii lor cu articoli de *mâncare*, de *îmbrăcăminte*, etc. Fiindcă aceste societăți de consum nu contractează bucuros cu mai multe firme, ci sunt obicnuite a se aprovisiona de regulă dintr'un loc, fie și din afară, ar fi de dorit ca să se unească mai multe firme de ale noastre pentru a lifera toți articolii trebuincioși.

Se atrage apoi atențiunea cercurilor competente asupra împregiurării că peste o lună se va vinde lemnul de stejar din pădurile dela Tarcan și Cotmeana (circa 10,000 hectare), dicând că ar fi de dorit ca acest frumos material să ajungă în posesiunea firmelor maghiare.

Firme franceze au făcut guvernului român ofert pentru a-i vinde vr'o 15 milioane bucăți șlipuri de fag pentru căile ferate, cu 1 fr. 15 bani bucata. — etc., etc.

*

Raportul camerei comerciale și industriale din Oradea-mare pe a. 1899. Din acest raport, ce se extinde pe 25 pag., comunicăm următoarele date: referințele economice ale a. tr. au fost apăsătoare, aproape insuportabile. Una din cauzele acestui rău a fost scumpirea banilor, sistarea aproape cu desevârșire a împrumuturilor și încassarea în mare parte a celor acordate.

În privința calitativă *recolta* în genere a fost sub mijlocie. Fân a fost destul și bun, asemenea și tutun și cânepă.

Replantarea *viilor* nimicite de filoxeră înaintează cu pași repeți, ceea-ce o probează și împregiurarea, că recolta din 1899 a fost cu 25% mai însemnată decât cea din a. 1898. Reputațiunea vinului a scădut din cauza multelor falsificări, ce s'au întemplat în anii din urmă. Din această cauză comerțul cu vin a stagnat. Altă cauză a stagnerii a fost vinul italian pus în circulațiune, și dările de consum mari din cale afară. Recolta *poamelor* a fost sub mijlocie; ea abia a îndestulat trebuințele locale, și numai din struguri s'au transportat cantități mai mari în Polonia și Austria.

Ramul cel mai însemnat al *comerțului cu animale* a fost cel cu vite cornute, cari s'au transportat îndeosebi pe piața Vienei — circa 3000 de boi grași. — Neguțătorii se plâng, că transportarea este prea trăgănată, din care cauză vitele perd mult din greutate, și astfel cer cu insistență îndreptarea răului. Din cauza ciumei mulți porci au perit, astfel că slămina și unsoarea abia au fost îdestulitoare pentru trebuințele locale.

Într'o lumină mai viuă s'au arătat în a. tr. lucrările privitoare la producetele pădurilor și comerțul cu acelea, la cari au fost angajate multe puteri, și au fost isvor de câștig pentru proprietari, cărăuși, lucrători, etc. În legătură cu producerea à circa 300,000 m. cub. lemne de foc s'au pregătit vr'o 125,000 bucăți șlipuri pentru căile ferate.

Dintre *industrii* mai cu succes a luptat industria edilă. Ramuri nouă de industrii nu s'au remarcat.

În Oradea-mare s'a înființat a. tr. o *însoțire de credit* a corporațiunii industriale, ca filială a însoțirii de credit regnicolare, cu 251 membri.

Învățământul comercial s'a dat în o școală comercială superioară, în una inferioară, în un curs comercial pentru femei, și în cursuri de seara. *Învățământul industrial* a avut loc în 8 școli industriale, într'un curs de calificățiune ulterioară a ajutătorilor industriali și a unei școli industriale pentru femei.

În a. tr. o firmă din B.-Pesta și-a apropiat teritoriile bogate în fer de pe teritorul acestei camere și va începe din nou cu exploatarea ferului. Fabricile de fer au desfăcut îndeosebi mașini și unelte agricole.

Locuitorii săraci din regiunea Vașcoului și Câmpului nutresc frumoase speranțe în ce privesce scoaterea și prelucrarea *marmorei* din numitele localități.

Pentru mântuirea maghiarimei din anumite insule maghiare încunjiurate de Români, s'a cerut cu insistență dela ministerul de comerț, și s'a și obținut procurarea unui *cuptor sistematic de olărie* și deschiderea unui *curs ambulant* pentru fabricarea obiectelor de peatră.

Industria *asfaltului* progresează; asemenea și a *sticlăriei*; nu însă și aceea a *lemnăritului*. Fabrica pentru *confecționarea pălăriilor de paie* din Oradea a dat de lucru la 30 muncitori și a exportat o mare cantitate de pălării; tot așa și cea dela Bucea pentru *impletirea corfelor și scaunelor*, care a lucrat cu 60 persoane, și care abia a putut satisface cererile din România și Bulgaria.

Fabrica de cisme și ghete, înființată în 1898 în Oradea-mare, a dat de lucru în permanență la vr'o 80 muncitori.

Pecum alți rami de industrie așa și acela al pregătirei materialului pentru îmbrăcăminte și al confecționării vestmintelor, între aceste și al albiturilor, au stat sub povara concurenței străine.

Dintre toți ramii de industrie cei mai însemnați sunt: al morăritului, al fabricării spirtului și altor beuturi, al coacerii pâinei, etc., și al fabricării salamei. Pentru desfacerea spirtului ar trebui să se caute nouă debușeuri

în orient, și statul ar trebui să dea toate înlesnirile posibile, cum fac alte state. Pe teritoriul camerei s'au fabricat în a. tr. 40,000 hl. spirt.

S'au fabricat vr'o 40 vagoane material pentru ungerea carelor, iar fabrica din Mezötelegd la 40,000 m. m. uleu mineral și tot atâta petrol. Producțiunii petrolului și desfacerii aceuia îi face concurență petrolul galițian și cel românesc.

De însemnat este, și fabrica de îngrășeminte artificiale din Oradea și a lui Satori dela Mezötelegd.

Între edificiile publice zidite a. tr. se numără palatul dir. financiare și teatrul orășenesc, ambele în Oradea, cari au costat 1 milion 200 mii cor.

Comerțul de spițerie și cu coloniale — pe lângă toată lipsa de bani — a decurs între împregiurări de suferit. În privința comerțului cu manufacturi și alți rami, publicul și-a restrîns veșed cu ochii pretensiunile. Articolii mai folositori ai mărfurilor de galanterie — în urma pretensiunilor multilaterale crescînde — din an în an ocupă teren tot mai mare.

*

Reforme la camerele comerciale. Ministrul de comerț Alexandru Hegedüs plănuiește reformare esențială în organizarea și cercul de competență al camerelor comerciale și industriale. Schimbarea cea mai radicală va fi aceea, că pe viitor vor avea să fie reprezentați, în număr proporțional, nu numai comercianții și industriașii de sinestătători, ci și impiegații acestora.

Comerțul cu bucate în România. Pe la sfîrșitul lui August în porturile României era destulă animație, și prețurile aveau bună tendință, cu deosebire în privința grăului și porumbului. În portul Brăila sosirile de cereale au fost considerabile.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Pe basarapoartelor intrate până la 31 August a. e., dela referenții permanenți, ministerul de agricultură a publicat următorul expozit despre starea semănăturilor și împregiurărilor agricole :

Cu excepțiunea ploilor ce au cădut în comitatele nordice și vestice ale țării, în ultima decadă a lunii August timpul a fost secetos în cea mai mare parte a țării; cătră sfîrșitul lunii, nopțile au fost reci. Ploi locale și furtuni cu grîndină s'au întîmplat în multe locuri, cele din urmă au cauzat stricăciuni bucatelor ce se mai aflau pe câmp. Treeratul bucatelor mai este în curgere numai în regiunile muntoase, în cele mai multe părți ale țării însă s'a sfîrșit deja. Pregătirile pentru semănatul bucatelor de toamnă s'a început, întrucât ele nu au fost împedecate de prea marea uscăciune și învîrtoșare a pămîntului. *Semănatul secării* s'a început deja în locurile afîenate. *Semănatul rapiței* s'a sfîrșit, și parțial ea începe a răsări. *Cu-*

curuzul în cea mai mare parte se desvoltă în mod îndestulitor și promite bune recolte. Excepțiune fac numai acele plante, cari au suferit din cauza unei *uscăciuni antecedente*, astfel că tuleul nu s'a mai putut reculege. Soiurile timpurii s'au cules deja. Starea *cartofilor* se semnalează în general ca îndestulitoare, cu toate că în multe locuri foile încep a se usca, și în multe regiuni peronospora a cauzat stricăciuni. Se anunță și putrețirea tuberculelor, și sporadic pagube cauzate de insecte. Pentru *legume* și feliuritele *soiuri de varză* ar fi de dorit ploi în cea mai mare parte a țării. Omidele și vermiile cauzează mari pagube. *Recolta păstăioaselor* în partea cea mai mare parte este mijlocie. *Hemeiul* începe a se recolta. Dincolo de Dealul-Craiului se anunță o recoltă cuantitativ slabă, dar cualitativ bună. *Meiul și hrișca*. Meiul s'a recoltat deja în cea mai mare parte cu un rezultat mijlociu. Hrișca se desvoltă frumos. *Inul și cânepa*. Pentru desvoltarea semănței de cânepă timpul a fost favorabil. Topirea și celelalte lucrări ale inului și cânepii recoltate sunt în curgere. Recolta este cuantitativ mijlocie, cualitativ bună. *Tăbacul*. Culegerea și celelalte lucrări sunt în curgere. Recolta este îndestulitoare; grindina nu a cauzat pagube mai însemnate. *Napii de zachăr și de nutreț*, cari în urma ploilor premergătoare începuseră a se desvolta frumos, în multe locuri au rămas înderēt din cauza secetei din decada ultimă a lunei August. În general plantațiunile stau bine. *Nutrețurile artificiale*. Trifoiul și luțerna cosite de a doua resp. a treia oară, au dat recoltă bună. Trifoiul de semănță a fost slab, luțerna de semănță se cosesce acum, recolta acesteia este îndestulitoare. *Mohorul și cucuruzul de nutreț* se cară acum, recolta este favorabilă. *Livezi*. Recolta de otavă s'a cărat deja; această recoltă în partea cea mai mare este slabă. *Pășunile*. Crescerea ierbii în multe locuri a rămas înderēt din cauza secetei. *Viile*. Umblarea timpului a favorizat coacerea strugurilor în decada ultimă a lunei Aug. Recolta este numai parțial îndestulitoare, parțial se semnalează o coacere neegală. În urma stropirei defectuoase peronospora s'a ivit în multe locuri. *Poamele*. Recolta este slabă. Recolta merelor și prunelor întrece conform împregiurărilor recolta celorlalte soiuri de poame.

*

În *România* recolta porumbului promite a fi excepțional de bună aproape pretutindenea; numai în puține județe porumbul târziu a suferit din lipsa de ploaie. În județul Iași pe alocurea porumbul a fost atacat de vermi, cari au dispărut în urma unei ploi torențiale. Culturile napilor de zachăr sunt foarte frumoase; excepțiune fac numai cele din locuri slabe. În August s'au făcut ogoarele de rapiță și de grâu. S'a semănat multă rapiță, care în multe locuri a răsărit deja.

Starea viilor în regiunile viticole este parte bună, atât sub raportul vegetațiunei cât și al producțiunei, parte mai slabă din cauza manei. În j. Muscel mai toate viile sunt atacate de mană. Unde stropirea s'a făcut în regulă, viile se presintă bine, strugurii au început a se coace. Starea vițelor din pepiniere este satisfăcătoare.

În prima decadă a lui August aproape pe întreg teritoriul țării a bătut o furtună care a stricat porumbului, clăilor de pe câmp, pomilor și edificiilor economice, cauzând pagube de peste 100,000 lei.

În *Basarabia*. Starea cerealelor este foarte proastă. Grâul și ovėsul au fost mici și rare; agricultorii au fost siliți să întrebuițeze rogoz pentru legatul snopilor. Semēnța încă este de o calitate inferioară. Mai bine a isbutit orzul de toamnă. Recoita peste tot se consideră mai jos de mijlocie. *Nutrețul pentru vite* lipsește cu totul. Între vite și cu deosebire între oi s'a ivit molima. Pentru iarnă nu s'a cosit nimica. Astfel în anul present starea Românilor din Basarabia este foarte critică. În *Podolia* recoltele de asemenea au fost slabe; din contră în celelalte părți ale *Rusiei* europene recoltele de grâu au fost bune; în general însă s'a produs mai puțin decât se aștepta.

În *Germania* recoita secării e mai puțin decât mijlocie.

În *Anglia* s'a produs mai puțin decât se așteptau agricultorii.

În *Francia* s'a recoltat grâu mai puțin cu 19 milioane hectolitri ca în anul trecut.

În *America* grâul de vară a dat numai o recoltă mijlocie.

Producțiunea de grâu a anului acestuia în general este deplin suficientă pentru consum, astfel că nime nu se teme de lipsă; din această cauză aproape pe toate piețele de cereale în August a domnit linisce deplină.

BCU Cluj / Central *University Library Cluj

Filoxera. În viile comunelor Mohács și Dombro în cott. Turdariaș și în comuna Homorod din cott. Hunedoara s'a constatat filoxera. În urmare hotarele acestor comune prin ordinațiune ministerială s'au pus sub carantină.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, în 6 Septemvrie 1900.

Înainte de a trece la usitatul nostru raport lunar, credem a fi de interes pentru cercurile noastre financiare unele aprecieri asupra desvoltării afacerilor de bancă și bani în ultimul cuartal al anului curent, în care am intrat deja.

Facilitatea tērgului monetar ivită în ultimele luni, în comparațiune cu depreciunile ce de ani de zile băntuie piețele monetare, precum și reducerea din când în când simțitoare a etalonului, a făcut pe mulți dintre financieri să uite într'atăta de grijile ce-i preocupau mai înainte cu procurarea banilor. încât nu mai țin cont de împrejurarea, că situațiunea financiară este de fapt încă tot încordată. Din aceasta cauză s'a vădut mai adeseori îndemnat „Frankfurter Zeitung-ul“ de a face publicul german atent, că liquidarea

relativ facilă este o consecvență a depresiunii comerciale, prin urmare dispărând aceasta, devin și banii mai dificili; iar față de rezerva de numărar, care a produs reducerea etalonului amăsurat capitalelor disponibile, n'a încetat nici cererea de bani și credit, necesare pentru aplanarea angajamentelor de mai înainte, așa că pe toamna aceasta ne putem aștepta la o situațiune monetară de tot încordată.

Cam de aceeași părere este și G. H. Krämmerer, un comerciant fruntaș din Hamburg, care prin scrierile lui de natură financiară a devenit marcant. El scrie între altele, că deruta conjuncturilor (cu deosebire în Germania) a alterat încâtva eserescențele speculațiunii de efecte, dar la nici un cas n'a împuținat materialul de efecte care nu'i consumat încă, din cauză că investițiunile noue au premers adunării de capitale. În urma acestor premise ajunge el la conclusiunea, că nu sustau momente pe baza cărora am pute spera pentru toamna aceasta o situațiune mai favorabilă a tîrgului monetar, de cum a fost cea din toamna anului expirat, când din cauza cererii mari de bani se urcase discontul la un nivel neobiceinuit de mare. După calculul dînsului rezervele de aur din centrele tuturor statelor laolaltă au întrecut în genere pe cele din 1899. Reserva de aur a Reichsbank-ului s'a urcat dela 469 mil. Marce la 623 mil., prin urmare cu 154 mil. mai mult, și deoare-ce Germania în cele cinciluni a anului curent a avut în circulațiunea aurului cu străinătatea un sald de 40 mil. Marce, — circulațiunea internă în aur arată un plus de circa 190 mil. Marce în contul articolilor industriali consumați în semestrul prim. De atunci însă a mai incurs aur din afară, dar în general luat, totuș se pare, că circulațiunea din țară s'a mai redus, din care motiv este el de credința, că Reichsbank-ul va trebui să elibereze circulațiunii încă mult aur. Pentru Anglia admite o surescență chiar în circulațiunea internă de aur; dar de oarece rezervele de aur ale Bancii de Londra sunt mici, se va sili de a atrage aurul. În America de nord sunt bancile și visteria statului mai bine aprovisionate cu aur, dar circulațiunea internă este de tot slabă; cu toate acestea însă presupune o saturațiune de aur suficientă. Rusia, care în anii din urmă a furnisat mult aur, nu-i de nici o importanță pentru aprovisionarea Europei cu aur. Franca, care numai în anul 1899 a câștigat în aur neto 151 mil. Franci, mai atrage și de astădată sume enorme de aur prin Expozițiune. În urma celor premise ajunge Krämmerer la următoarea conclusiune:

Cele trei state, cari prin anii 1890 încă, ș'au strîns rezerve de aur, făcînd mare concurință statelor cu valută de aur prin absorbițiunea producțiunii de aur din lume, și anume: Rusia, Austria și Statele Unite, se par a fi momentan provădute cu provisiunea necesară de aur. Toate trei eliberează aur numai în măsură modestă, dar cu toate acestea Rusia și Statele Unite ș'au absorbit deja singure marea lor producțiune. Dintre cele patru centre mari de producțiune, mai rămân deci pe seama statelor europene cu valuta în aur numai Africa sudică și Australia. Ostindia cu toate-că a introdus calcularea în aur, totuș în anii acestia cu greu va atrage sume mai mari de aur efectiv din streinătate, despunînd de altcum

de o producțiune proprie crescândă, precum și de rezerve latente de aur. Africa de sud pentru anul acesta pică din combinațiune; iar aurul din Australia, din cauza resboaielor și a foametei din India, — se abate dela noi în sume considerabile spre Africa de est și de sud; iar țările mai lipsite în aur, din cauza creditului încordat precum: Anglia și Germania, pentru toamna aceasta nu vor pute importă sume mai mari de aur din ținuturile producente. Ele vor fi deci nevoite să pună mare pond pe conservarea rezervelor proprii de aur, deși nu este eschisă posibilitatea că Statele Unite, Franca, Rusia și Austria vor ajuta pe Anglia și Germania între margini modeste și pe lângă un etalon urcat.

Pentru Germania ajungem la rezultatul, că cu toată rezerva de aur vișibil urcată a Reichsbank-ului, nu este mai bine echipată față de cererile din toamnă de cum a fost în anul expirat, și în nex cu constatările de mai înainte, că adecă nici cererile nu vor fi mai mici, ajunge la rezultatul, că *etalonul iarăș se va urca considerabil*; dar în fine și la acela, că între împrejurările date își va pute coperi nevoile și numai cu rezerva de aur disponibilă, chiar și fără afluențe noue. Și aceasta situațiune nu-și află motivul în aceia, că doară organizațiunea Băncii sau a sistemului de valutare ar fi defectuos, ci în împrejurarea, că Germania de un șir lung de ani se află în starea unei supracapitalisațiuni, care numai în cursul anilor și pe lângă bune beneficii își va pute perde iarăș încordarea.

Contra acestei stări Germania se va pute apăra numai dând aurul în cas de lipsă pe lângă un discount cât de urcat.

Pentru anii viitori sunt de sigur prospectele mai favorabile, fiind-că atunci aurul din Transvaal încă va coopera.

O urcare a etalonului în Berlin are de urmare și urcarea discountului la noi, și din acest motiv ne simțim și de astădată îndemnați a avertisa băncile noastre, pentru a nu se angaja la reescompt prea mare.

În decursul periodului despre care am raportat, a domnit aproape în permanență aceeași descurajare și lipsă de afaceri, care deja de luni întregi a ținut toate bursele în continuă apatie. Cumcă efectul acestei apatii l'a resimțit la primul loc bursa din Berlin, nu ne uimesce, căci abstracție făcând de colosala desvoltare a comerțului și industriei în imperiul german într'un period relativ scurt, s'au mai ivit diverse evenimente, cari au înășprit situațiunea. Dintre aceste amintim în treacăt despre relațiunile tehnice interne ale bursei, legea bursei și judicatura, precum și nesiguranța asupra caracterului conjuncturilor. Nu este însă consult de a trece peste chestiunea etalonului, care din nou se ivesce ca un nor amenințător pe horisontul financiar. Abundanța de numărar neașteptată, ce s'a ivit pe piețele germane și care s'a manifestat prin politica de interese a Reichsbank-ului, s'a comentat adese-ori necorespunșător facticei situațiuni; producea impresiunea ca și cum dorul de întreprinderi ar fi primit un nou impuls; iar voia de afaceri, ce amortise un timp, se părea c'a reinviat. De fapt însă plethora monetară își află explicațiunea în regresul afacerilor induș-

triale cât și a celor de bursă, și aceasta numai moment inveselitor nu se puté numi. Pre lângă acestea, după cum am amintit în partea primă, urcarea etalonului, adecă scumpirea banilor nu se pare a fi departe de pragul ușii. Lipsa uriașă și continuu în creștere de bani a Angliei, va trebui în scurt timp să influențeze politica de discount a băncilor de emisiune și cu atât mai vîrtos, că și Germania va fi nevoită a-și coperi spesele mari cu expedițiunea din China prin vr'un nou împrumut. La aceste calamități se mai adaogă și colosalul export de mărfuri din America, care încă absoarbe mari ramburse de numărar. Numai în timpul mai recent ș'a deschis un nou articol, calea peste Ocean, — cărbunele, — și încă în cantități mari, cu destinațiunea pentru Anglia și Francia deocamdată, iar contra valoarea ce se va expeda la New-York, încă va da o sumă însemnată. Toate aceste momente ne impun precauțiune în aprecierea desvoltării viitoare a tîrgului monetar.

Cătră finea lunei expirate s'a ivit o schimbare frapantă în dispozițiunea burselor. La bursa din Berlin a încetat realizarea forsată a valorilor industriale, și anume a celor montane; ba publicul a început chiar să le rescumpere în parte, astfel că în câteva zile se păré că momentul unei tendințe mai avîntate a sosit. Și acest impuls s'a dat iar din Statele Unite, care de luni deja influențează și predomină piețele Europene. Se svonesce anume, că situațiunea industriei montane Americane, care a dat ansă la îngrijiri serioase, a devenit mai favorabilă, prin ce s'a micșorat pericolul ce amenința piețele Europene prin inundarea produselor industriei montane din America. Această scire a animat bursele și a grăbit dispozițiunea favorabilă și de mult dorită. Dar admitînd chiar că această aparițiune nu este de durată efemeră, totuși nu se poate conta la o schimbare radicală a tendinței, înainte de ce s'ar fi chiarificat relațiunile din China. Asupra bursei din Viena a făcut rea impresie evenimentul supărăcios, ce a atins industria de lână din Austria, adecă perderile enorme, ce le-a îndurat țesătoria de stofe din Vöslau, și în urma reducerii prețului la articoli de lână.

Pentru bursele noastre, pe lângă situațiunea tîrgului monetar, trebuie luată în considerare și constelațiunea politică internă. O îmbunătățire a situațiunei politice va contribui mult la desvoltarea negoțului de efecte, și soluțiunea pentru situațiunea incurcată nu mai este departe; cu toate aceste modul cum se va rezolva nu-'l putem preconisa. Un fapt sigur este că Coroana nu mai așteaptă o rezolvare prin schimbare de persoane, care s'a dovedit de puțin eficace.

La bursa din Viena, dintre *valorile de bancă*, mai căutate au fost acțiunile de Credit, cari în zilele din urmă au reportat cursuri urcate. Dintre *valorile de transport* au fost mai viu căutate acțiunile căilor ferate de stat. Celelalte valori de transport încă n'au fost neglese. *Fondurile* ș'au menținut cursul.

CRONICĂ.

O bancă românească înfloritoare. „Oravițana“ institut de credit și economii, societate pe acții în Oravița, deși înființată numai de opt ani, a făcut deja progrese foarte frumoase.

Pentru urcarea capitalului său hotărîse o a doua emisiune de acții, al cărei rezultat e atât de favorabil, încât direcțiunea, basată pe rezerva din art. I. al prospectului de emisiune, s'a vădut îndemnată să urce capitalul până la suma de 600,000 coroane, iar fondul de rezervă la 200,000 coroane, fixând pentru ulterioarele subscrieri termen până la 27 Octobrie. O acție emisiunea II, în valoare nominală de 100 coroane, se rescumpără cu 132 cor. Rata primă (42 cor.) trebuie solvită până la 27 Octobrie a. c., a doua rată (45 cor.) până la 27 Octobrie 1901, iar a treia rată (45 cor.) până la 27 Octobrie 1902.

*

Constituirea Inst. „Chiorana“. La 30 August și-a ținut în Șomcuta-mare adunarea constituantă noua bancă românească „Chiorana“, proiectată a se înființa cu capital social de 100,000 coroane. După votarea statutelor procedându-se la constituire au fost aleși în direcțiune domnii: George Pop de Basesci, Andreiu Cosma, Ioan Sîrbu, Nicolae Nilvan, Ioan Nistor, Gavril Barbul, Gavril Dragoșiu, Isidor B. Hangea, Ioan Andreica și Teodor Blaga; în comitetul de reviziune domnii: Demetriu Suci, Dr. Vasilie Giurco, Ioan Gheție, Dr. Teofil Dragoșiu și Ilie Pop. În aceeași zi s'a constituit apoi direcțiunea, alegîndu-și president pe George Pop de Basesci, vicepresident pe Ioan Sîrbu, iar director executiv pe Nicolae Nilvan. Comitetul de reviziune și-a ales president pe Demetriu Suci, director la banca „Selăgiană“.

Rămîne acum, ca acționarii să achite cât mai curînd cele 20% din valoarea nominală a acțiilor subscrise, pentru-ca astfel întregindu-se solvirile până la 30% din valoarea nominală a acțiilor, recerute de legea comercială, să se poată cere înprotocolarea firmei. Solvirile au să se facă la banca „Sylvania“ în Șimleul-Silvaniei (Szilágy-Somlyó).

*

Bancă nouă românească. Mai mulți fruntași din Buziaș și jur (lângă Timișoara) în frunte cu protopresbiterul Ioan Pepa și avocații Ioan Nedelcu, Dr. Paul Jurma, preoții Vicentie Pîrtea, Ioan Stefanescu, George Lupșa, Ioan Chișodan, Ioan Gherga, Nicolae Iancovici, etc., învățători și fruntași economi, au hotărît să înființeze în Buziaș o cassă de păstrare poporală, cu titlul Cassa de păstrare „Buzieșana“ ca societate pe acțiuni în Buziaș, cu capital social de 80,000 coroane în acțiuni à 100 coroane. Terminul pentru încheierea subscrierilor e fixat pe 1 Octobrie st. n. 1900. Pentru cazul, că se vor subscrie acțiuni în sumă preste cor. 80,000 adunarea generală constituantă își rezervă dreptul să urce capitalul social la c. 100,000, eventual, la cas că nu se vor subscrie acțiuni de ajuns pentru suma de c. 80,000, să-l reducă la c. 50,000. La subscriere sunt a se plăti 10% din valoarea nominală a acțiilor subscrise plus 2 coroane de

fie-care acție ca spese de fundare, 20% la opt zile după adunarea generală constituantă, iar restul conform modalităților pe cari le va statori adunarea generală constituantă. Sumele incurse până la adunarea constituantă vor fi depuse la cassele de păstrare „Lugojana“ și „Timișana“. Corespondențe, întrebări și remiterea coalelor de subscriere sunt a se adresa protopresbiterului Ioan Pepa în Buziaș. Durata societății e fixată pe 50 ani, iar dacă desființarea nu se enunță cu doi ani înainte de expirarea termenului, durata ei se consideră prolongată încă pe 50 ani.

*

„*Buciumana*“ — Pentru a veni în ajutor deosebi lucrătorilor mineri cu împrumuturi în cas de morb și alte lipse, dd. Nicolae Adamovici, paroch gr. or., George Țintariu, comptabil, Nicolae Todea, învățător, Teodor Trifa, învățător, Ioan Jurca, proprietar de mine, Georgiu Lupu, învățător, Nicolae Jurca, proprietar de mine și Alexandru Jurca, proprietar de mine, au hotărît să înființeze în *Bucium-Poeni* o cassă de păstrare și anticipațiuni sub firma „*Buciumana*“, reuniune de păstrare și anticipare, ca societate pe cote, cu responsabilitate restrinsă. Capitalul societății va consta din cote à 50 coroane, solvite la cassa societății per 50 fileri în fie-care săptămână, stând în drept cuotisanților a solvi valoarea cuotelor lor și lunar, sau trei-lunar și chiar suma întreagă deodată. Pentru sumele plătite înainte societatea solvesce 5% interese. Ca spese de fondare e a se plăti 1 coroană de fie-care cuotă. Externii cari voesc a cumpăra cote, să binevoiască a se adresa la Nicolae Adamovici, paroch gr. orient. în Bucium-Poeni (via Abrudbánya).

*

Emigrațiunea din Ungaria în 1899. În anul trecut au emigrat 109,719 loc. În cele 6 luni dintâiu ale a. tr. au emigrat 57,968 loc. față de 74,831 emigrați în prima jumătate anul curent. Pecum se vede numărul emigrațiilor crește mereu.

*

Colonisări. Ministerul de agricultură a cumpărat de curând o moșie mai mare pe teritorul comunei Boiul-mare (magy. Bun, Cottul Tîrnava-mică), cu suma de 310,000 Cor., pentru scopul de colonisare, pe motivul, că „această moșie în virtutea poziției sale, a relațiunilor de limbă și confesionale și a celor economice, se potrivește foarte bine spre acest scop, și ideea de colonisare va aduce aici la sigur fructele sale“.

*

Supunerea amplexiților la impozitele comunale. Orașul Cinci-biserici, imitând pe orașul Győr, a subșternut dietei o adresă, în care cere, ca amplexiții de stat, comitatensi, comunali și militarii să fie îndatorați și ei la plățirea impozitelor comunale (de salubritate publică, de instrucție, comunicație etc.). Nu este ecuitabil, dar nici cu dreptate — dice adresa, — ca tocmai aceia să fie scutiți de aceste sarcini, cari mai mult beneficiează de avantajile lor. Adresa va ajunge la desbatere îndată după deschiderea dietei.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC.

Academia de agricultură din Magyar-Óvár. Inscriserile la această școală se vor face din 1—8 Octob. Se primesc tineri, cari au făcut cu succes examenul de maturitate la un gimnasiu, la o școală reală sau la o școală comercială, și după-ce au făcut un an de praxă la o economie bine întocmită. Se cere mai departe declarațiune despre învoirea părinților sau a tutorilor, și asigurare că vor suporta spesele ce se cer. Cursul instrucțiunii e de doi ani, se începe în Octob. și se sfârșește în Iulie. Didactrul e de 80 cor. pe semestru. Rugărilor pentru iertarea didactrului se dau cu ocaziunea inscrierii. Stipendiile de câte 300 cor. sunt în număr limitat și se excriu în decursul anului. Convict nu e, și ascultătorii se îngrijesc înșiși de locuință și nutremânt, iar spesele se ridică la 100 cor. și eventual mai mult pe lună.

*

Academia veterinară din B.-Pesta. Inscriserile se fac din 1—8 Sept.; din 8—15 Sept. prin cerere în scris adresată corpului profesoral, iar din 15 Sept. până în 15 Oct. prin concesiune ministerială. Se cere atestat despre absolvirea a cl. 7 gimn. sau reală, ori despre depunerea examenului de maturitate la o școală comercială. Cursul instrucțiunii e de 4 ani, taxa de înscriere e 4 cor., didactrul 30 cor. pe semestru. Petițiunile pentru scutirea de didactru sau pentru câștigarea de stipendii sunt a se adresa ministrului de agricultură, și se predau rectorului academiei cu ocaziunea inscrierii. Să se alătore la rugare: copia atestatului școl., atestat de paupertate și moralitate. Stipendiile sunt de câte 600 cor. și se dau de obicei studentilor eminenti și săraci.

*

Reforma valorisării bucatelor. Pentru-ca agricultorii să și poată valorisa mai bine bucatele și ca să nu se păgubească prin undularea cursurilor dela bursă, respective pentru ca micii agricultori încă să se poată bucura de prețuri mai bune, ministrul de agricultură a decis să sprijinească cu ajutor de stat însoțirile cari înființează magazine de bucate. În acest scop încă în decursul toamnei prezente ministrul va trimite în străinătate mai mulți specialiști, cari să studieze instituțiunile similare, și pe baza rapoartelor acestora va înființa instituțiunea de mult urgentată și în străinătate bine aprețiată.

*

Arborei grațiuți. Până la 15 Dec. a fie-cărui an se pot cere arborei în mod gratuit. Cererea provădută cu timbru de o coroană, adresată ministrului de agricultură, se trimite inspectoratului silvic cercual reg. din Iaurin (a Győri ker. kir. erdőfelügyelőséghez); deodată cu cererea se va arăta: că în ce hotar se află teritoriul de împădurit, de câte jug. cat. e, cărei categorie de pământ aparține, când se va face plantarea, toamna sau primăvara și de câți ani au să fie arboreii.

*

Bursa de efecte din Viena.

Cursul efectelor mai căutate pentru plasări și rentabilitatea lor.

Prescurtări: arg. = argint. austr. = austriac. B. = Bancă. B. B. = bilet de bancă (Banenotă). C. = coroane. C. F. = Cale Ferată. com. = comunal. C. de p. = Cassă de păstrare. Cr. = Credit. d. = din. em. = emisiune. fonc. = fonciar. hip. = hipotecară. Impr. = Imprumut. L. = Los. Ln. = Lei noi. Obl. = Obligațiuni. pr. = premii. sc. = scutit de imposit. Scr. = Serisuri. St. = Stat. ung. = ungară. *) cu subtragere de 2°/_o dare per cupon.

20 August 1900		De- bândă	Numirea valorilor	Scadența cupanelor	5 Septembrie 1900		
Cum- pără	vinde				Cum- pără	vinde	Renta- bilitatea
		%					%
I. Efecte publice.							
97.65	97.85	4 ² / ₁₀	Renta comună austr. ung. (hârtie)	Mai, Nov.	97.60	97.80	4.32
97.55	97.70	4 ² / ₁₀	dto dto dto	Febr., Aug.	97.60	97.80	4.32
97.15	97.35	4 ² / ₁₀	dto dto (arg.)	Ian., Iul.	97.30	97.50	4.34
97.15	97.35	4 ² / ₁₀	dto dto	Apr., Oct.	97.25	97.45	4.34
116.60	116.80	4	Renta austr. (aur) sc. . . .	dto	116.75	116.95	4.11
97.75	97.95	4	dto. dto (coroane) sc. dto.	Mart., Sept.	98. —	98.20	4.09
115. —	115.20	4	dto. ung. (aur) sc. ung.	Ian., Iul.	115.20	115.30	4.21
90.63	90.80	4	dto. dto. (coroane) sc. . . .	Iun., Dec.	90.90	91.10	4.32
99.10	100. —	4 ¹ / ₂	Impr. C. F. ung. (arg.) d. 1889 .	Ian., Iul.	99. —	99.80	4.52
120.40	121. —	4 ¹ / ₂	dto. (aur)	Febr., Aug.	120.20	121. —	4.49
98. —	98.80	4 ¹ / ₂	Obl. de Regalii ung. sc. . . .	Ian., Iul.	97.80	98.80	4.04
97.50	98.50	4 ¹ / ₂	dto croato-slav. sc. . . .	dto	97.50	98.40	4.07
93. —	93.70	4	Bonuri rurale dto. sc. . . .	dto	93. —	93.70	4.48
90.85	91.85	4	dto ung. sc. . . .	dto	90.25	91.25	4.31
91.20	92. —	4	Impr. orașului Viena d. 1894 *) .	Mart., Sept.	91.60	92.20	4.26
93. —	93.70	4	dto dto dto d. 1898 *) .	Ian., Iul.	92.50	93.50	4.20
95. —	96. —	6	dto C. F. de st. bulg. d. 1889 .	Apr., Oct.	96.40	97. —	6.21
95. —	96. —	6	dto (hip.) C. F. de st. bulg. d. 1892	Ian., Iul.	96.70	97.30	6.20
II. Scrisuri fonciare.							
94.20	95.20	4	Instit. de Cred. fonciar austr. (Oestr. B.-Cr. A.) *)	Apr., Oct.	94.20	95.20	4.16
97.25	98.25	4	B. centr. austr. de Cr. fonc. (Oestr. Centr. Boden-Cr. B.) . . . C.	Ian., Iul.	97. —	98. —	4.14
100. —	100.75	4 ¹ / ₂	dto dto . . . . B. B.	Apr., Oct.	100. —	100.75	4.43
98.25	99. —	4 ¹ / ₂	B. com. B.-Pesta . . . . B. B.	Febr., Aug.	98.25	99. —	4.57
92.50	93.50	4	dto dto . . . . C.	dto	92.50	93.50	4.31
102. —	103. —	4 ¹ / ₂	dto dto (Obl. c. 10 ^o / _o pr.) B. B.	Apr., Oct.	102. —	103. —	4.39
93.25	94.15	4	dto dto dto (5 ^o / _o pr.) C.	dto	93.25	94.25	4.36
98. —	99. —	4	Banca austro-ungară . . . B. B.	dto	97.75	98.75	4.05
100. —	101. —	5	„Albina“ Sibiiu . . . . C.	dto	100. —	101. —	4.95
100. —	101. —	5	dto t dto . . . . B. B.	Ian., Iul.	100. —	101. —	4.95
98.75	99.75	4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare (Allg. Sparkassa Sibiiu em. IV . . . . C.	Mart., Sept.	99. —	100. —	4.50
98.75	99.75	4 ¹ / ₂	Inst. de Cred. fonc. (Bod. Cr.-Anst.) Sibiiu em. VI . . . . C.	dto	98.75	99.75	4.52
98. —	99. —	4 ¹ / ₂	I Cassă de păstrare a capit. Bpesta (I. BP. föv. tak. pénztr.) . B. B.	Mai, Nov.	98. —	99. —	4.56
98. —	99. —	4 ¹ / ₂	Cassa de p. regnic. ung. centr. Bpesta (M. orsz. közp. tak. pztr.) . B. B.	Febr., Aug.	98. —	99. —	4.56
97.50	98.50	4 ¹ / ₂	B. hip. centr. a C. dep. ung. (Tak. pztr. közp. jeltzalog B.) em. IV, V. B. B.	Mart., Sept.	97.90	98.70	4.54
94. —	95. —	4	Instit. de Cred. fonciar ung. (Magy. földhit. int.)	dto	94. —	95. —	4.21

*) Notarea Bursii din Budapesta.

20 August 1900		Do- bândă	Numirea valorilor	Căştigul minimal	5 Septembrie 1900	
Cumpără	vinde				Cum- pără	vinde
		%	III. Losuri.			
171.—	173.—	3-2	L. de St. din 1854 à fl. 250 v. = 525 C.	304.—	172.—	174.—
133.50	134.50	4	L. de St. din 1860 à fl. 500 v. a. = 1000 C.	580.—	132.25	133.—
160.—	163.—	4	L. de St. din 1860 à fl. 100 v. a. = 200 C.	116.—	160.—	162.—
193.—	195.—	—	L. de St. din 1864 à fl. 100 v. a. = 200 C.	180.—	194.—	196.—
194.—	196.—	—	dto dto à fl. 50 v. a. = 100 C.	90.—	194.—	196.—
158.50	160.50	—	L. de St. ung. de fl. 100 = 200 C.	155.81	160.—	160.80
158.50	160.50	—	dto de fl. 50 = 100 C.	77.87	159.50	160.50
139.—	140.—	4	L. „Tisa“	120.—	141.50	142.50
12.60	13.60	—	L. Basilica din Budapesta supr. timb.	6.—	12.60	13.60
—	—	—	L. Jó-sziv supra timbrate	2.—	—	—
384.—	387.—	—	L. Credit de fl. 100	180.—	388.—	390.—
124.—	126.—	—	L. Clary de fl. 40	58.—	124.—	126.—
340.—	360.—	4	L. pentru navig. dunăreană de fl. 100	105.—	360.—	380.—
250.50	253.—	5	L. pentru regul. Dunării de fl. 100	100.—	251.50	253.50
62.—	64.—	—	L. Innsbruck de fl. 20	28.—	63.—	66.—
72.—	72.50	—	L. Krakau de fl. 20	28.—	70.50	72.—
237.—	241.—	3	L. de ale Inst. de Cr. fonc. austr. (Oest. Boden-Cr. Anst.) din 1880*)	100.—	236.—	238.—
234.—	235.50	3	L. de ale inst. de Cr. fonc. austr. (Oest. Boden-Cr. Anst.) din 1889*)	100.—	234.—	233.50
125.—	128.—	—	L. „Buda“ de fl. 40 supra timbrate	62.50	125.—	128.—
131.50	133.50	—	L. „Pálffy“ dto	58.—	131.50	133.50
63.—	65.—	—	L. „Rudolf“ de fl. 10	11.60	63.—	65.—
42.50	43.50	—	L. Crucea roşie austr. de fl. 10	12.40	42.25	43.25
20.70	21.70	—	dto ung. de fl. 5	6.50	20.75	21.75
22.—	23.50	—	dto italiană Lire 10	—	22.—	23.50
170.—	173.—	—	L. „Salm“ de fl. 40	58.—	63.—	65.—
60.25	62.25	—	L. Salzburg de fl. 20	28.—	60.25	62.—
192.—	—	—	L. St. Genoio de fl. 40	62.25	189.—	—
150.—	—	—	L. Stanislau de fl. 20	24.—	150.—	—
370.—	—	4 ^{1/2}	L. „Triest“ de fl. 100*)	105.—	370.—	—
180.—	—	4	de fl. 50*)	50.—	180.—	—
236.—	238.—	4	Ser. fonc. cu pr. ale B. hip. ung. (Magy. jelz. hit. B.) à fl. 100	100.—	235.25	236.25
379.—	381.—	—	L. com. Viena din a. 1874 de fl. 100	140.—	382.—	384.—
			IV. Valute.			
11.46	11.50	—	Galbini c. r. monetă	—	11.41	11.45
11.40	11.44	—	„ ferecaţi	—	11.38	11.43
19.29	19.31	—	Napolend'or (20 franci sau 8 fl. v. a.)	—	19.27	19.30
23.62	23.70	—	20 Marce aur	—	23.64	23.73
		—	Lira otomană aur	—	—	—
118.2 ⁵	118.40	—	Bancnote germâne (100 Marce)	—	118.25	118.75
96.25	96.35	—	„ franceze (100 franci)	—	96.20	96.30
2.55	2.56	—	Ruble hârtie (100 Ro.)	—	255.25	256.75
24.20	24.28	—	Sovereignes	—	24.17	24.25
—	—	—	Bilete române	—	—	—

Etalonul de interese al bancii austro-ung. din 5 Sept. 1900: La cambii 4^{1/2}%, Lombard pe rente şi scrisuri fonciare de ale băncii 5%, pe alte efecte 5^{1/2}%.

Discont privat: cu scadenţe de 3 luni 4^{3/8}%—4^{7/16}%, cu scadenţe mai lungi 4^{3/4}%—5^{1/2}%.

Bursa de efecte din București.

Valori	Do- bândă	Scadinta cupoanelor	Cursul din		Renta- bilitatea
			18 Aug. 1900	1 Sept. 1900	
Renta rom. amort. . . . . 1881—88	5 ^{0/10}	Apr., Oct.	91.50	88.—	5.69
„ „ Impr. 1892	5	Ian., Iul.	—	—	—
„ „ „ 1893	5	dto	—	—	—
„ „ „ 1894	4	Apr., Oct.	—	—	—
„ „ „ de 32 ^{1/4} mil.	4	Ian., Iul.	77.—	75.—	5.34
„ „ „ „ 50	4	dto	78.—	76.50	5.23
„ „ „ „ 274 „ 1890	4	dto	78.—	76.50	5.23
„ „ „ „ 45 „ 1891	4	dto	78.—	76.50	5.23
„ „ „ „ 120 „ 1894	4	dto	—	76.25	5.24
„ „ „ „ 90 „ 1896	4	Mai, Nov.	—	76.25	5.24
Împrum. de 180 mil. 1898	4 ^{9/10}	Iun., Dec.	—	—	—
Obl. com. București 1896	4 ^{1/2}	Mar., Sept.	—	—	—
„ „ „ 1898	4 ^{1/2}	Ian., Iul.	—	—	—
Scr. fonc. rurale	5	dto	92.75	91.25	5.50
„ „ „ „ „	4	dto	77.75	75.25	5.34
„ „ „ urbane București	5	dto	80.75	79.75	6.25
„ „ „ „ Iași	5	dto	74.75	74.—	6.80
Acțiuni.	ultima divid.	Capital vărsat			Nomi- nal
	L. n.	L. n.			L. n.
B. Română	12.81	150.—			500.—
B. Națională	120.20	întreg	2380.—	2320.—	500.—
B. Agricolă	23.—	375.—	317.—	310.—	500.—
B. de Escompt	20.—	întreg	271.—	265.—	200.—
B. Dacia-România	24.—	„	424.—	424.—	200.—
B. Națion. de asigurare	18.—	„	426.—	426.—	200.—
Soc. de basalt artificial	7.50	„	—	—	250.—
„ Rom. de construcții	—	„	—	—	200.—
„ de furnituri militare	60.—	„	—	—	500.—
„ română de tramw.	40.—	„	204.—	204.—	200.—

Etalonul de interese la B. Naț. rom. din 5 Maiu 1900: Escompt 8%, Lombard 9%.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 6 Septembrie 1900.

Grâne de	Calitatea per Hectol.		Prețul pro 100 Chilogr.		Grâne	Specia	Calitatea per Hectolitru	Prețul per 100 Chilogr.			
	dela	până la	dela	până la				dela	până la		
Bănat	76	7.10	7.30	77	7.15	7.35	Secară . . .	Prima	70—72	6.55	6.70
dto	78	7.25	7.45	79	—	—	dto	Secunda	—	—	—
dto	80	—	—	81	—	—	Orz	Nutreț	60—62	5.90	6.10
Tisa	76	7.20	7.45	77	7.25	7.50	dto	de povarnă	62—64	5.60	5.80
dto	78	7.40	7.70	79	7.50	7.75	Ovės	—	39—41	5.35	5.45
dto	80	7.60	7.80	81	—	—	Porumb . . .	Bănătan	—	6.10	6.30
Pesta	76	7.—	7.20	77	7.05	7.35	Rapiță . . .	—	—	—	—
dto	78	7.20	7.50	79	7.30	7.55					
dto	80	7.40	7.60	81	—	—					
Alba reg.	76	7.15	7.40	77	7.20	7.45					
dto	78	7.35	7.50	79	7.40	7.55					
dto	80	7.55	7.65	81	—	—					
Bacica	76	—	—	77	—	—					
dto	78	—	—	79	—	—					
dto	80	—	—	81	—	—					
România tr. v.	76	—	—	77	—	—					
Serbiatr.	78	—	—	79	—	—					
Bulgaria tr. v.	80	—	—	81	—	—					
							Diverse produse	Specia		Prețul per 100 Chilogr. se cump. se vinde	
							Untură de porc	de B.-Pesta	54.50	55.—	
							Slănină (Clisă)	de B.-Pesta (albă)	—	—	
							dto	afumată	—	—	
							Prune	bosniace 1899	—	—	
							dto	sêrbesci 1899	—	—	
							Magiun (lic.d.pr.)	slavon	—	—	
							dto	sêrbesc	18.—	18.50	